Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2015, K 17/2015 vp ja K 9/2015 vp

Budjettivalvontapäällikkö, KTT Heidi Silvennoinen
Ekonomisti, KTT Jenni Jaakkola
20.10.2015

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Julkisen talouden kokonaisuuden ohjaus

Valtiontalouden kehysten noudattaminen

Vakaus- ja kasvusopimuksen noudattaminen

Julkisen talouden kokonaisuuden ohjaus

- Julkisen talouden kokonaisuuden ohjauksen tiivistyminen on hyvä
- Tavoitteenasettelu on kytketty julkisen talouden pitkän aikavälin näkymiin
- Julkisen talouden vahvistaminen jaksottuu yli vaalikauden
  - Edellyttää sitoutumista pitkäjänteiseen finanssi- ja talouspolitiikkaan - haaste vaalikausikeskeiselle päätöksenteolle
- Tärkeät rakenneuudistukset aloitettiin jo edellisen hallituksen aikana
  - Toimenpiteiden konkreettisuus tärkeää
  - Vaikutuksia kestävyysvajeeseen seurataan vuosittain

Valtiontalouden kehysten noudattaminen

- Kehysten ulkopuoliset menot ovat pysyneet vakaina taantumasta huolimatta
- Kehykseen kuuluvat menot jäivät noin 34 miljoonaa euroa alle menokehyksen vuonna 2014
- Kehysrajoite on ollut tiukka vuoden 2015 kehysvalmistelussa

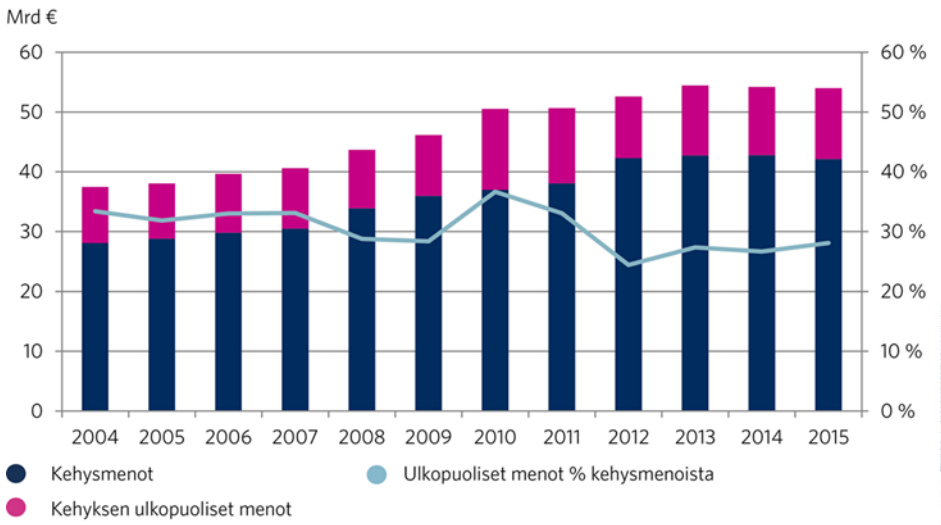

Hallituksen vuosikertomus K 9/2015 vp - TrVM 10/2010 vp

Kehysten tietoperusta, avoimuus ja läpinäkyvyys

- Kehykset ovat reaaliset → hinta- ja rakennekorjauksia
- Kehysten noudattamista koskeva raportointi hallituksen vuosikertomuksessa sekä valtion talousarvio- ja lisätalousarvioesitysten yleisperusteluissa on kehittynyt selkeämmäksi
- Valtiovarainministeriö on julkaissut ja päivittänyt ns. kehyskäsikirjaa kehyssäännöstä
- VTV:n jatkuvassa seurannassa huomio on viime vuosina kiinnittynyt kehysten rakennekorjauksiin

Kehysmenettelyn rakenne ja uudet mekanismit liikenneinvestointeihin

- Talousarviorahoituksen kehittäminen hyvä lähtökohta
- On tärkeää, että uudet liikennehankkeet arvioidaan taloudellisuus- ja tehokkuuskriteerein
- Uudistusten priorisointi suhteessa muihin menoihin
- Ei tulisi luoda järjestelmää, joka luo kannustimen kehysten kiertämiseen

Kehysrajoite kuntasektorin menojen lisäykselle

- VTV on pitänyt kehysten kattavuutta ongelmallisena
  - Menopaineet kuntataloudessa
- Kuntien tehtävät ja velvoitteet ovat kasvaneet aikaisemmilla vaalikausilla
- Uudet välineet
  - Kuntatalousohjelma - kuntatalouden tila ja rahoitusperiaatteen toteutuminen
  - JTS 28.9.2015 rahoitusasematavoite kuntataloudelle sekä sitova menorajoite, jonka mukaan hallituksen toimenpiteiden nettovaikutus -540 miljoonaa euroa

Kehysmenettelyn joustavuuden lisäys

- VTV on kiinnittänyt huomiota kehysten joustamattomuuteen K 21/2010 vp sekä K 2/2013 vp
  - Kehysjärjestelmä sinänsä ei estä uudelleenkohdennuksia hallinnonalojen sisällä tai niiden välillä
- Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa uudistuksia ei voi rahoittaa määrärahalisäyksin
- Priorisoinnit edellyttävät poliittista ohjausta, jollei tätä ole painopistemuutokset jäävät toteutumatta
  - Päätyneellä vaalikaudella hallituksen rakennepoliittisen ohjelman lisämäärärahoja edellyttäneet uudistukset toteutettiin uudelleenkohdennuksin
- Kehysten sisäinen liikkumavara LTA varaus 300 milj.

Vakaus- ja kasvusopimuksen noudattaminen

Vakaus- ja kasvusopimus

Ennaltaehkäisevä osa

1. Rakenteellinen jäämä (keskipitkän aikavälin tavoite)
2. Menosääntö
3. Kokonaisvaltainen arvio

Korjaava osa

- Alijäämäkriteeri (3 % bkt:sta)
- Velkakriteeri (60 % bkt:sta)

Ennaltaehkäisevän osan noudattaminen vuonna 2014

1. Rakenteellinen jäämä

- Tarkastellaan ***vaadittua muutosta*** kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta
- Poikkeama vaaditusta vuonna 2014: **0,6 % (JTS: n. 0,9%)**

→ ***Merkittävä poikkeama!***

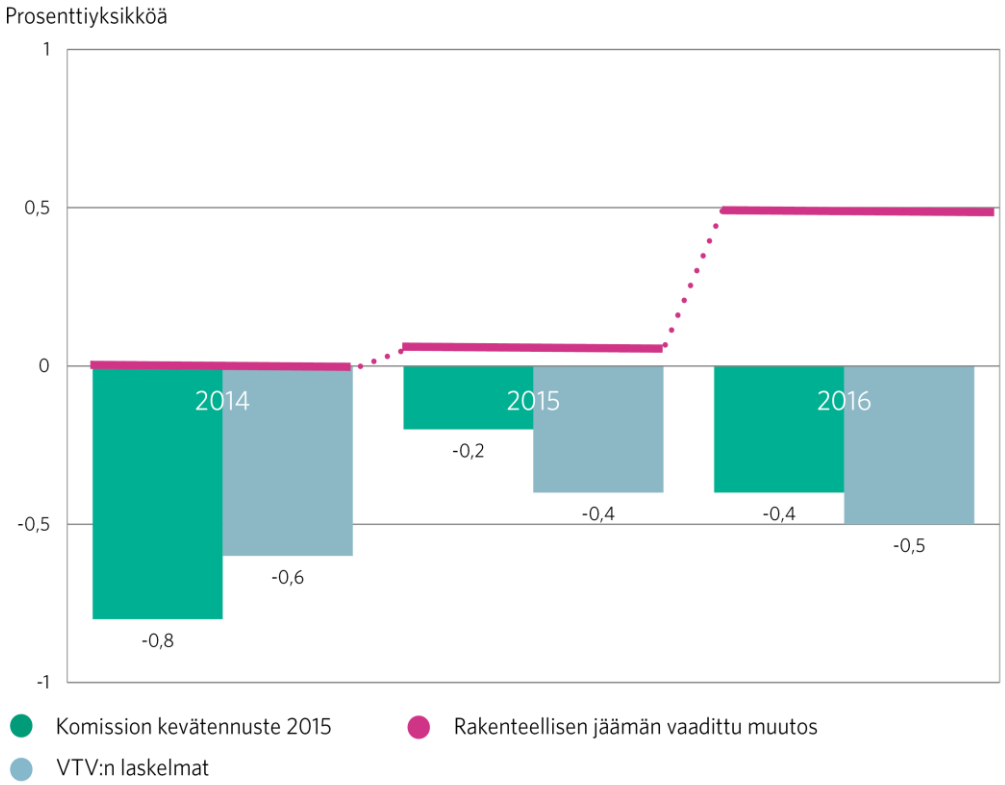

2. Menosääntö (Exp. Benchmark)

- Tarkastellaan julkisen sektorin (korjattuja) kokonaismenoja suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvuvauhtiin

Vuonna 2014 Suomi noudattaa selvällä marginaalilla menosääntöä:

- Menosääntö: 0,8 %
- Korjattujen kokonaismenojen reaalinen kasvuvauhti: 0,3 %
- Erotus €/bkt: **-0,3 % (JTS:-0,4%)**

→ ***Ei merkittävää poikkeamaa!***

Ennaltaehkäisevän osan jälkikäteisarviointi vuoden 2014 osalta

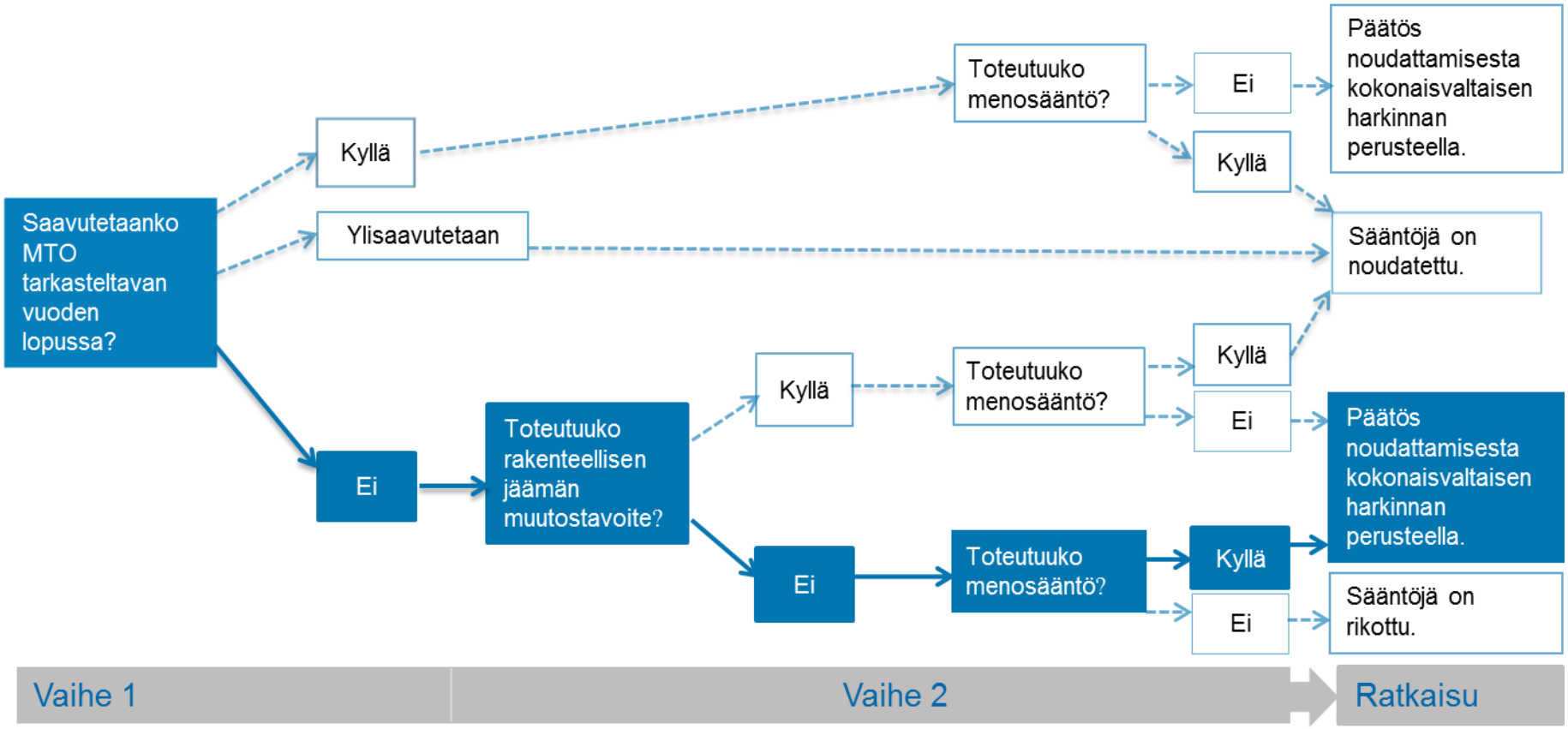

Ennaltaehkäisevän osan noudattaminen vuonna 2014: kokonaisvaltainen arvio

- VTV katsoo että vuoden 2014 jälkikäteistarkastelun osalta menosääntö antaa oikeamman kuvan päätösperäisestä finanssipolitiikasta
  - Rakenteellisen jäämän vakioinen suhdannekorjaus ei ole välttämättä toiminut täysimääräisenä
    - Verotulojen jääminen ennakoitua alhaisemmaksi
    - Työttömyysmenojen suhdanneriippuvainen osuus
  - Taustalla olevat oletukset bkt:n kasvusta ja hintojen kehityksestä
    - Menosääntö mahdollistaa julkisen sektorin menojen maltillisen kehityksen yli tarkasteluvuoden

Korjaava osa

Alijäämäkriteeri

- -3,3% BKT:sta syyskuussa 2015 tarkentuneiden tietojen mukaan
- Ylitys *vähäistä* ja *väliaikaista*
- VTV:n arvio hallitusohjelman julkaisemisen jälkeen - toimenpiteiden tarkentumattomuus

Velkakriteeri

Vuosi	Velka % BKT	Suhdannekorjattu velka % BKT
2013	55,8	52,6
2014	**59,3**	**53,2**
2015	62,5	56,8
2016	64,4	60,9
2017	66	64,1

Ennaltaehkäisevän osan noudattaminen ei ole turvannut riittävää marginaalia korjaavan osan kriteereihin

Kiitos!